

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) yhtymäkokous 30.11.2021

VD/3837/00.01.05.03/2021

RV/K-ML/HW/RK-K

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) yhtymäkokouksessa 30.11.2021 käsitellään osavuosisikatsaus 2/2021 ja HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelma 2022–2024.

Jäsenkunnat	Espoo, Helsinki, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Sipoo, Vantaa, Siuntio, Tuusula;
Yhtymäkokous	Jäsenkunnat valitsevat edustajansa yhtymäkokoukseen. Jäsenkuntien äänivalta jakautuu asukasluvun mukaan, mutta yhden kunnan ääniosuus on enintään 50 %. Ääniosuudet: Helsinki/49,7 %, Espoo/21,5 %, Vantaa/17,2 %, Kirkkonummi 3,1 %, Tuusula 3,0 %, Kerava 2,8 %, Sipoo 1,6 %, Kauniainen 0,7 %, Siuntio 0,5 %;
Hallitus	14 jäsentä ja 14 henkilökohtaista varajäsentä. Toimikausi 4 vuotta. Hallituksen paikkajako määräytyy jäsenkuntien peruspääomaosuuksien mukaan. Vantaalla 3 jäsentä ja varajäsentä. Hallituksen kokoonpanon tulee täyttää kuntalain 58.3 §:n säännös poliittisesta suhteellisuudesta sekä tasa-arvolain säännös;
Hallitus 2021-2025	Vantaan edustajat: kolme jäsentä ja kaksi varajäsentä
Asiantuntijajäsen 2021-2025	Vantaalta: kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja ja varalla kaupungininsinööri
Tarkastuslautakunta	Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä. Toimikaudella 2017–2021 lautakunnan jäsenistä Helsinki/3 jäsentä ja 3 varajäsentä, Espoo ja Vantaa/1 jäsen ja 1 varajäsen poliittisten voimasuhteiden mukaan;
Tarkastuslautakunta 2021-2025	Vantaan edustajat: puheenjohtaja ja tämän henkilökohtainen varajäsen;
Tilintarkastaja 2018–2021	BDO Oy

Osavuosisikatsaus

Koronapandemia romahdutti nopeasti HSL:n matkustajamäärät maaliskuun 2020 puolivälistä alkaen. Matkustajamäärät eivät ole 2021 aikana palautuneet talousarvion odotusten mukaisesti. Vaikka elosyyskuun lippujen alennuskampanja on piristänyt myyntiä, on oletettavaa, että matkustajamäärät ja myynti jäävät talousarviossa arvioitua alhaisemmaksi.

Toimintatuottojen arvioidaan ennusteessa olevan vuositasolla 712,4 milj. euroa, 49,0 milj. euroa (+7,4 %) yli talousarvion. Talousarvion ylittyminen johtuu HSL:lle toukokuussa 2021 myönnetystä 69,3 milj. euron valtion koronatuesta, jota ei oltu talousarviossa huomioitu. Lipputuloja arvioidaan kertyvän 232,4 milj. euroa eli 22,7 milj. euroa (-8,9 %) talousarviossa arvioitua vähemmän. Matkustajamäärien arvioidaan jäävän 235,8 milj. nousuun (2019 n. 396,9 milj. nousua).

Toimintakulujen määräksi arvioidaan 713,5 milj. euroa, joka alittaa talousarvion 11,2 milj. eurolla (-1,5 %). Toimintakuluista liikennöitsijäkorvaukset muodostavat 71 %, näiden arvioidaan alittavan talousarvion 6,5 milj. eurolla (-1,3 %). HSL on sopeuttanut liikennöintiä sopimusten sallimissa puitteissa, pyrkien samalla kuitenkin säilyttämään liikenteen palvelutason. Liikennöinnin kustannuksia on

kasvattanut erityisesti polttoaineiden ja muun energian hinnan nousu. Ennuste bussiliikenteen kustannustason muutokselle vuonna 2021 on 4,8 %, kun talousarviossa varauduttiin 2,4 % kustannustason kasvuun.

HSL:n tilikauden 2021 tuloksen arvioidaan olevan 17,9 milj. euroa alijäämäinen. Talousarviossa oli varauduttu 79,1 milj. euron alijäämään. Lainakanta elokuun lopulla oli 47,4 milj. euroa. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä yhtymäkokous valtuutti kuntayhtymän uuden 50,0 milj. euron lainan nostoon, mutta ennusteen mukaan uudelle lainalle ei ole kuluvana vuonna tarvetta. Mikäli vuosi toteutuu ennustetun mukaisena, HSL:n oma pääoma on ennusteen mukaan vuoden 2021 lopussa negatiivinen ja jäsenkunnille tulee katettavaa kumulatiivista alijäämää tuleville vuosille yhteensä 20,0 milj. euroa.

HSL:n investointimenojen arvioidaan olevan koko vuonna 12,0 milj. euroa. Investointien ennustetaan alittavan talousarvion 5,4 milj. eurolla. Talousarvion alittuminen aiheutuu pääosin tarkentuneista ja osittain myös seuraavalle vuodelle siirtyvistä investointikustannuksista.

Talous- ja toimintasuunnitelma

Kuntayhtymän toimintatulot vuonna 2022 ovat yhteensä 755,4 milj. euroa, kasvu edellisvuoden ennusteeseen verrattuna 43,0 milj. euroa (6,0 %). Toimintatulojen arvioidaan olevan 829,5 milj. euroa vuonna 2023 ja 852,5 milj. euroa vuonna 2024. Lipputuloja arvioidaan kokonaisuudessaan vuonna 2022 kertyvän yhteensä 298,1 milj. euroa, joka on 39,5 % HSL:n toimintatuloista. Kehityksen arvioiminen on edelleen haasteellista koronaviruspandemian aiheuttaman muuttuneen tilanteen vuoksi. Tulevien vuosien matkustajamäärien kehitys voi poiketa merkittävästikin arvioidusta.

Ne menot, joita ei voida kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla, maksavat jäsenkunnat HSL:n kuntaosuuksina. Kuntaosuudet ovat vuoden 2022 talousarviossa yhteensä 435,8 milj. euroa eli 57,7 % kuntayhtymän toimintatuloista. Toiminta- ja taloussuunnitelma 2022-2024 on laadittu siten, että kertynyt osavuositulosennusteen 2/2021 mukainen alijäämäkertymä, yhteensä 20,0 milj. euroa, katetaan jäsenkuntien maksamissa kuntaosuuksissa kolmen TTS-kauden aikana. Valtion suurten kaupunkien joukkoliikennetuen vuosittaiseksi määräksi on arvioitu 4,8 milj. euroa. Ilmastoperusteista tukea arvioidaan saatavan vuosittain 7,1 milj. euroa. Muita tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan vuosittain 0,2-0,7 milj. euroa.

Kuntayhtymän toimintamenot vuonna 2022 ovat yhteensä 731,0 milj. euroa, kasvu edellisvuoden ennusteesta 17,6 milj. euroa (2,5 %). Vuonna 2023 toimintamenojen arvioidaan olevat 805,3 milj. euroa ja 828,1 milj. euroa vuonna 2024. Toimintakatteen arvioidaan vuonna 2022 olevan 24,3 milj. euroa ylijäämäinen.

HSL:n investointimenot ovat 26,7 milj. euroa vuonna 2022, 14,6 milj. euroa vuonna 2023 ja 8,8 milj. euroa vuonna 2024. HSL rahoittaa investointinsa tarvittaessa lainanotolla rahoituslaitoksilta. HSL:n lainakanta vuoden 2021 lopussa on ennusteen mukaan 42,1 milj. euroa. Epävarman talouskehityksen johdosta TTS:n käsittelyn yhteydessä varataan toimitusjohtajalle uuden 50,0 milj. euron suuruisen talousarviolainan nostovaltuus, jota käytetään tarvittaessa kattamaan matkustajamäärien ennakoitua heikomman kehityksen aiheuttamaa rahoitusvajetta. Rahoituskustannuksiin ei ole TTS-suunnitelmassa sisällytetty uuden lainan kustannuksia, jotka tarkentuvat vuonna 2022 mikäli lainaa joudutaan nostamaan.

Tilikauden 2022 ylijäämäksi arvioidaan 6,7 milj. euroa ja sillä katetaan edelliseltä vuodelta kertyvää alijäämää.

Yhtymäkokoukselle esitetään hyväksyttäväksi sitovat määrärahat ja tuloarviot vuodelle 2022 seuraavasti:

Toimintamenot: 731 000 000 euroa

Investointimenot: 26 669 000 euroa

Kuntaosuudet: 435 781 000 euroa

Lisäksi esitetään, että

- HSL ei maksa vuonna 2021 jäsenkunnille korkoa kuntakohtaisesta ylijäämästä tai laskuta korkoa kuntakohtaisesta alijäämästä. Mikäli yhtymäkokous päättää maksaa korkoa, koron määräytymisperuste on tilinpäätösvuoden 2022 ensimmäisen ja viimeisen päivän yli/alijäämän keskiarvo ja korkona käytetään tilinpäätösvuoden ensimmäisen päivän 12 kuukauden euribor-korkoa
- HSL ei maksa jäsenkunnille korkoa kuntakohtaisesta peruspääomaosuudesta. Mikäli yhtymäkokous päättää maksaa korkoa, koron määräytymisperuste on jäsenkunnan peruspääomaosuus. Korkona käytetään tilinpäätösvuoden ensimmäisen päivän 12 kuukauden euribor-korkoa
- toimitusjohtajalle myönnetään talousarviolainan ottovaltuudet enintään 50 000 000 euron suuruisille luotoille vuonna 2022.

Vantaan laskutettavaksi kuntaosuudeksi vuodelle 2022 esitetään yhteensä 69,159 milj. euroa. Vantaan kumulatiivinen alijäämäkertymä vuoden 2020 lopussa oli yhteensä 5,35 milj. euroa. Vuoden 2021 ennusteen mukaan Vantaan osuus kumulatiivisesta tilikauden alijäämästä on 12,755 milj. euroa ja se esitetään jaettavaksi tasan suunnitelmavuosille 2022-2024 (Vantaan osuus 4,252 milj. euroa/vuosi). Subventioprosentti vuonna 2022 on toiminta- ja taloussuunnitelman mukaan Vantaan osalta 60,1 %.

Pääkaupunkiseudun kaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen ovat valmistelleet vuosittain suurille kuntayhtymille HUS:lle, HSL:lle ja HSY:lle yhteiset omistajaohjaustavoitteet. Vuoden 2022–2025 tavoitteiden valmistelussa otettiin lähtökohdaksi se, että tavoitteet pysyvät koko tavoitekauden samoina, mutta tavoitteisiin liittyviä mittareita voidaan täsmentää vuosittain. Tällä tavoitellaan parempaa jatkuvuutta ja ennakoitavuutta kuntayhtymän näkökulmasta. HSL:lle asetetut tavoitteet ovat:

1. **Tuottavuuden nousu** koko tarkastelukaudella yhteensä vähintään 5 % vuosien 2015–2019 keskiarvoon verrattuna.
Mittarit:
 1. Tuottavuusohjelman laatiminen ja toimeenpano sekä muut tarvittavat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi jäsenkuntien taloustilanteet huomioon ottaen
 2. Matkustajakilometrikustannus (infrakulujen kanssa ja ilman)
2. **Kuntaosuudet** tarkastelukauden loppuun mennessä **enintään 50 % kokonaiskustannuksista**.
Mittarit:
 1. Kuntaosuuksien tarkastelu kuntakohtaisesti vuosittain
3. **Joukkoliikenteen toimivuuden** parantaminen.
Mittarit:
 1. Alueittainen asiakas- ja asukastyytyväisyys vuosittain

Omistajaohjaustavoitteiden lisäksi muuna omistajalinjauksena esitettiin, että kuntayhtymän talousarviovalmistelussa otetaan vuodesta 2022 alkaen huomioon peruspääomalle maksettava 1,5 %:n

korvaus.

Konsernijaosto on 13.9.2021 § 11 antanut lausunnon kuntayhtymän toiminta ja taloussuunnitelmasta 2022–2024. Lausunnossa todettiin mm, että Vantaan näkemyksen mukaan pääkaupunkiseudun kuntien asettaman omistajaohjaustavoitteen mukaista 50 % subventioastetta mahdollistavia linjauksia tulisi pystyä tekemään jo koskien vuotta 2022. Lisäksi Vantaa esitti, että Vantaan osalta alijäämää lyhennetään vuoden 2022 aikana 2,5 miljoonaa euroa poikkeuksellisen ja arvaamattoman tilanteen vuoksi.

Hallintosäännön 9 luvun 4 §:n mukaan konsernijaosto päättää mm. menettelyohjeiden antamisesta kuntayhtymien ylimmissä päättävissä toimielimissä päätettävistä asioista

Konsernijaosto 17.11.2021 § 9

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) valtuuttaa apulaiskaupunginjohtaja va. Henry Westlin, varalla liikennesuunnittelupäällikkö Markus Holm edustamaan Vantaan kaupunkia Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän yhtymäkokouksessa 30.11.2021;
- b) antaa kokoukseen menettelyohjeena pyytää kuntayhtymää sopeuttamaan toimintaansa ja toteuttamaan tuottavuusohjelmaansa siten, että subventioaste laskee mahdollisimman pian enintään 50 %:n tasoon. Lisäksi kuntayhtymän tulisi jatkossa taloussuunnitelmassaan tuoda selkeämmin esiin suurten kuntakohtaisten subventioasteiden erojen syyt, jotta kaupungeilla olisi nykyistä parempi tieto palvelutasosta ja kustannuksista; ja
- c) todeta, että muilta osin voidaan kannattaa hallituksen esityksiä yhtymäkokoukselle.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle

Lisätiedot:

Konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)